

Nr 209.

Av herr **Andersson, Henrik**, och herr **Frändén**, i anledning av *Kungl. Majt:s proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 och 3 §§ i förordningen den 28 maj 1926 (nr 161) om fördelningen av automobilskattemedel, m. m.*

Vid antagandet av 1891 års väglag bestämdes att staten skulle lämna bidrag till sommarvägunderhållet med $\frac{1}{10}$ av kostnaden. Sedermera har detta bidrag höjts till $\frac{3}{20}$ och för några år sedan till $\frac{3}{10}$. Statsmakterna hava ansett vägunderhållet och vägväsendet i övrigt vara av den allmänna betydelse att bidrag därtill från statens sida vore rättvist och befogat. Bidraget var avsett till lättnad och utjämning i väghållningsskyldiges tunga. Statsmakterna hava alltså erkänt behovet av lättnad för väghållarna — och detta före automobilismens genombrott i landet — och stannat vid en fördelning av kostnaderna med $\frac{7}{10}$ på väghållarna och $\frac{3}{10}$ på staten.

När automobilskatten på sin tid infördes, angavs ändamålet därmed vara, dels att automobiltrafikanterna, som otvivelaktigt föranledde ett kostsammare vägunderhåll, borde bidraga till detta, men att de i gengäld för den skatt som ålades dem med rätta kunde kräva ett förbättrat underhåll och dels skulle väghållarna å sin sida genom automobilskatten beredas lättnad i den merkostnad för vägunderhållet, som av automobiltrafiken förorsakades.

Huru har nu hittills de förutsättningar infriats, vilka voro fundamentala, då automobilskatten infördes. Utvecklingen har gått i den riktningen att vägunderhållet förbättrats i avsevärd grad, synnerligast i den mån vägdistriktet övertagit underhållet, vadan alltså automobiltrafikanterna kunna sägas ha fått valuta för den automobilskatt de erlagt. Väghållarna däremot hava för detta förbättrade vägunderhåll måst ikläda sig ökade bördor utan motsvarande kompensation. Automobilskatten kan för dessas vidkommande hittills karakteriseras såsom brustna illusioner. Såsom bidrag till egentligt vägunderhåll — om man undantager mindre belopp till inköp av vägmaskiner, har i vissa län såvitt oss är bekant hittills ej använts ett enda öre. Däremot hava fackmän och myndigheter uppmuntrat s. k. vägförbättringar och vägomläggningar med bidrag av automobilskattemedel, men då väghållningsskyldiga i dylika fall skola bidraga med i regel $\frac{1}{3}$ av kostnaden, kan man säga att automobilismen hittills förorsakat väghållarna ej endast ökade kostnader för vägunderhållet utan jämväl extra kostnader för ett väl kraftigt forcerande av vägförbättringarna. Vi bestrida ej i detta sammanhang att dessa vägförbättringar framdeles kunna föranleda ett något billigare vägunderhåll, men för nuvarande väghållare har

tungan genom ett dylikt förfarande endast blivit allt större och större. Enbart kostnaderna för vägunderhållet — således ej vägförbättringar — har ock i Kungl. Maj:ts prop. nr 175 till innevarande års riksdag angivits till för år 1919, 9,284,727 kr.; för år 1922, 16,189,877 kr. och för året 1925/1926 27,450,550 kr. På sju år hava kostnaderna 3-dubblats.

Nu bör enligt vårt förmenande automobilskatten, som under förlidet år beträffande den landsbygden tillkommande andelen uppgick till 17,267,579 kr., användas till lättnad i vägunderhållet på sådant sätt, att även nuvarande generation av väghållare finge den lindring i vägtungan, som automobilskatten vore avsedd att lämna och som av de influtna miljonerna också med en smula god vilja kan lämnas. Från och med i år tillämpas också de av fjolårets riksdag antagna bestämmelserna om ett direkt bidrag av automobilskattemedel av 10 % av kostnaderna för vägunderhållet att utgå till vägdistrikt, där vägkassan bestrider underhållet. För detta ändamål utgår i år 1,788,856 kr. Av landsbygdens totala andel av förra årets automobilskatt återstår alltså c:a 15.5 milj. kr. Då det av fjolårets riksdag fattade beslutet rörande automobilskattemedlens fördelning var ett steg i rätt riktning, samt de inflytande skattemedlens belopp mer än väl tillåter en höjning av procentbidraget till vägunderhållet, anse vi att en verklig lättnad nu kan och bör beredas väghållarna genom en höjning av det av automobilskattemedel utgående bidraget till vägunderhållet till 25 % av kostnaderna, varjämte givetvis samtidigt skulle utgå som vanligt 30 % av andra statsmedel.

Utgående tydligen från resonemanget att automobiltrafiken hittills icke lämnat något vederlag för den höjning av statsverkets kostnader för statsbidrag till vägunderhållet på landet, som framkallats av nämnda trafik (se sid. 50 i årets statsverksprop. sjätte huvudtiteln) föreslår nu Kungl. Maj:t i propositionen nr 175 dels vissa ändringar i 1 och 3 §§ i förordningen den 28 maj 1926 om fördelning av automobilskattemedel och dels att för bidraget till vägunderhållet på landet för budgetåret 1927—28 anvisas ett förslagsanslag av 4,250,000 kr. samt ytterligare bidrag till vägunderhållet på landet, förslagsanslag att direkt utgå av automobilskattemedel 4,250,000 kr. Innebörden i Kungl. Maj:ts förslag är med andra ord den, att nuvarande ordinarie statsbidraget till vägunderhållet nedsättes från nuvarande 30 % till 15 %, att i stället härför skall av de under visst budgetår inflytande automobilskattemedel i första rummet utgå ett belopp till vägunderhållet motsvarande 15 % av kostnaderna samt att av landsbygdens andel av skattemedlen skall till vägdistrikt, vars samtliga vägar övertagits till underhåll av vägkassan, utgå ett ytterligare bidrag av 15 %. Kontentan av detta förslag blir att staten hädanefter framför väghållarna tillgodogör sig 50 % av sina enligt förut gjorda åtaganden havda kostnader för vägunderhållet av automobilskattemedel medan väghållarna under förut angiven förutsättning i andra rummet tillerkännas allenast 15 %.

Regeringen synes med sitt förslag vilja göra automobilskattemedlen till

vanliga statsinkomster att användas för underlättande av budgetregleringen. Detta strider emot riksdagens förut fattade beslut.

Det må tillåtas oss att inför dessa fakta anmäla vår avvikande mening. Då vägskatten på många orter i landet är oerhört tryckande och detta i alldeles särskild grad på fastighetsägarna på grund av den orimliga vägfyrktalsättningen, synes oss, som om de väghållningsskyldiga bort i minst lika hög grad som staten och framför denna komma i åtnjutande av bidrag av automobilskattemedel till vägunderhållet. Att till hälften finansiera statsbidraget till vägunderhållet med automobilskattemedel anse vi alldeles obefogat. Kan icke budgeten bringas i jämvikt på annat sätt, torde det vara rationellare och mera rättvist att uttaga erforderligt belopp genom höjning av inkomstskatten.

På grund av det anförda få vi med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 175 hemställa att riksdagen må

dels antaga följande

Förslag till Förordning

om ändrad lydelse av 1 och 3 §§ i förordningen den 28 maj 1926 (nr 161) om fördelning av automobilskattemedel.

Häri genom förordnas, att 1 och 3 §§ i förordningen den 28 maj 1926 om fördelning av automobilskattemedel skola, 3 § i nedan angiven del, hava följande ändrade lydelse:

1 §.

Av de under visst budgetår jämlikt förordningarna om automobils katt, om särskild skatt å automobilgummiringar och om särskild skatt å bensin och motorsprit eller jämlikt de särskilda bestämmelser, Konungen enligt 18 § i förstnämnda förordning må hava meddelat, influtna skattemedel (*automobilskattemedel*) skola tjugu procent tillfalla rikets städer för att användas för dessas gatu- och väghållning samt åttio procent landsbygden för att användas företrädesvis till förbättring och underhåll av för den allmänna samfärdseln särskilt betydelsefulla vägar och broar.

3 §.

I mom. Av landsbygdens andel av skattemedlen fördelas åttiofem procent på följande sätt:

a) Till väghållningsdistrikt, vars samtliga vägar övertagits till underhåll medelst vägkassan, utgår bidrag med tjugofem procent av distriktets verkliga kostnad för vägunderhåll och

vinterväghållning under nästföregående kalenderår, dock allenast därest vägunderhållet hela det året ålegat väggkassan; och skall därvid i nämnda kostnad jämväl inbegripas all förvaltningskostnad, som icke uppenbarligen avser byggande av väg.

Till grund — — — — — förklaras förverkad.

b) Vad av — — — — — särskilda län.

2 mom. Av återstående — — — — — Konungen förordnar.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1927; skolandet särskild fördelning av de under första halvåret 1927 influtna automobilskattemedel äga rum i enlighet med de nya bestämmelserna, dock att därvid bidrag enligt 3 § 1 mom. a) icke skall utgå.

dels ock att, med ändring av Kungl. Maj:ts i 1927 års statsverksproposition framlagda förslag upptagande under sjätte huvudtiteln i riksstaten för budgetåret 1927—1928 av det ordinarie anslaget till bidrag till vägunderhållet på landet, i nämnda riksstat uppföra ifrågavarande ordinarie anslag sålunda:

Bidrag till vägunderhållet på landet,

förslagsanslag kronor 8,500,000.

Stockholm den 8 mars 1927.

H. Andersson.

A. O. Frändén.